โครงการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัดในกลุ่มเด็กอายุ ๑ - ๑๒ ปี ทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ ตามแผนเร่งรัดการกำจัดโรคหัดของประเทศไทย

๑. หน่วยงานผู้รับผิดชอบ : กองโรคป้องกันด้วยวัคซีน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

๒. ยุทธศาสตร์ : ๑ การพัฒนานโยบาย มาตรการ และบริการด้านการป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

๓. ประเภทงบรายจ่าย : งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กรมบัญชีกลาง

๔. หลักการและเหตุผล

โรคหัด เกิดจากเชื้อไวรัสหัด (Measles Virus) ซึ่งพบได้ในจมูกและลำคอของผู้ป่วย โดยพบผู้ป่วยบ่อยในกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ที่ไม่มีภูมิคุ้มกันต่อโรคหัด โรคหัดสามารถติดต่อและแพร่กระจายได้ง่ายจากเสมหะ น้ำมูก น้ำลายของผู้ป่วย โดยการไอ จาม หรือพูดกันในระยะชิดใกล้ แม้จะมีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคหัดน้อยมาก แต่การป่วยด้วยโรคหัดนั้นอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนต่อร่างกายได้ เช่น หูชั้นกลางอักเสบ ปอดอักเสบ และสมองอักเสบซึ่งพบมากในเด็กเล็ก โดยวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันโรคหัดคือการให้วัคซีน

จากการทบทวนมาตรการกำจัดโรคหัดและหัดเยอรมันในภูมิภาคอเมริกาเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ ซึ่งมีการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MR) ในกลุ่มเสี่ยง อายุต่ำกว่า ๔๐ ปี พบว่า การรณรงค์ให้วัคซีนนั้น ทำให้ประเทศในภูมิภาคอเมริกาสามารถกำจัดโรคหัดได้และขยายผลจนครบทั่วทั้งภูมิภาคในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยอาศัยมาตรการดังนี้ ๑) การให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมันในกลุ่มเสี่ยงที่มีภูมิไวรับต่อการเกิดโรค ๒) กระตุ้นระบบเฝ้าระวังโรคให้มีความเข้มแข็ง และ ๓) รักษาระดับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผลการดำเนินงานดังกล่าวเป็นตัวอย่างให้ทั่วโลกหันมาสนใจโครงการกำจัดโรคหัด โดยภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออก ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งใน ๑๑ ประเทศสมาชิก ได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันในการประชุมสมัชชาอนามัยโลกครั้งที่ ๖๓ (World Health Assembly : WHA) ณ นครเจนีวา สมาพันธรัฐสวิส เมื่อปี ๒๕๕๓ โดยได้กำหนดเป้าหมายให้อุบัติการณ์ของโรคหัดไม่เกิน ๑ ต่อประชากรล้านคน และไม่มีการติดเชื้อภายในประเทศ (Zero Endemic Case) ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ปัจจุบันประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออกที่สามารถดำเนินการกำจัดโรคหัดได้สำเร็จแล้ว ๔ ประเทศ ได้แก่ ภูฏาน มัลดีฟส์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี และติมอร์-เลสเต กิจกรรมสำคัญที่จะทำให้การกำจัดโรคหัดสำเร็จนั้น คือ การให้วัคซีนโรคหัด ซึ่งปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ มีประเทศสมาชิก ๗ ประเทศ ได้แก่ บังคลาเทศ มัลดีฟส์ อินเดีย เมียนมา อินโดนีเซีย ติมอร์-เลสเต และภูฏาน ได้มีกำหนดการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด

สำหรับสถานการณ์โรคหัดของประเทศไทยตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมาพบว่าอัตราป่วยลดลงเป็นอย่างมากเมื่อเทียบกับอดีต อย่างไรก็ตาม เริ่มพบการระบาดของโรคตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ พบผู้ป่วยจำนวน ๑,๔๔๙ ราย ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นกว่าปีก่อนหน้าถึง ๒ เท่า และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นเป็น ๓,๖๒๖ ราย และมีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน ๒๓ ราย สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จากข้อมูลเฝ้าระวังโรคตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๑๙ เมษายน มีรายงานผู้ป่วยโรคหัดแล้วจำนวน ๑,๓๑๙ ราย และมีผู้ป่วยเสียชีวิต ๙ ราย โดยพบการระบาดใหญ่ในพื้นที่ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ซึ่งไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัดหรือได้รับไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์ นอกจากนี้ยังพบการระบาดในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ แต่มีลักษณะการเกิดโรคที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พบการระบาดในกลุ่มเด็กวัยเรียนในบางพื้นที่ การระบาดในกลุ่มวัยผู้ใหญ่อายุ ๒๐ - ๔๐ ปี ที่อยู่รวมกันหมู่มาก เช่น เรือนจำ ค่ายทหาร โรงงาน สถานประกอบการ และสถานบริการสาธารณสุข อีกทั้งยังพบแรงงานต่างชาติซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่มีประวัติการได้รับวัคซีนจากประเทศต้นทาง นอกจากนี้ ยังมีรายงานการพบนักท่องเที่ยวป่วยด้วยโรคหัดภายหลังเดินทางมาประเทศไทย

ซึ่งในช่วง...

ซึ่งในช่วงที่เกิดการระบาดเป็นวงกว้างทางองค์การอนามัยโลกได้จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุดใน ๑๐ อันดับแรกของโลกอีกด้วย หากยังไม่สามารถหยุดยั้งการระบาดของโรคหัดได้ ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะไม่บรรลุผลสำเร็จในการกำจัดโรคหัดตามที่ได้ให้คำมั่นไว้กับนานาชาติ

ทั้งนี้ เพื่อยกระดับภูมิคุ้มกันต่อโรคหัดและหัดเยอรมันของประชากรกลุ่มเสี่ยง ลดอุบัติการณ์และอัตราป่วยตาย รวมถึงการควบคุมและป้องกันการระบาด โดยมุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายในการกำจัดโรคหัดตามพันธสัญญานานาชาติ กองโรคป้องกันด้วยวัคซีน ภายใต้คำแนะนำของคณะอนุกรรมการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคจึงได้กำหนดให้ดำเนินมาตรการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัดอย่างเข้มแข็ง เพื่อปิดช่องว่างทางภูมิคุ้มกันในประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน (MMR) ในเด็กอายุ ๑ - ต่ำกว่า ๗ ปี และการรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MR) ในเด็กอายุ ๗ - ๑๒ ปี ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัดและหัดเยอรมันไม่ครบตามเกณฑ์ จำนวน ๕๒๒,๑๘๑ คน โดยขอสนับสนุนงบประมาณจาก งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ปี ๒๕๖๒ กรมบัญชีกลาง และขอรับการสนับสนุนวัคซีนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอีกจำนวนหนึ่ง

๕. วัตถุประสงค์

๕.๑ เพื่อปิดช่องว่างทางภูมิคุ้มกันในเด็กอายุ ๑ - ๑๒ ปี

๕.๒ เพื่อลดอัตราป่วยจากโรคหัดให้ได้ตามเป้าหมายในการกำจัดโรคหัดตามพันธสัญญานานาชาติ

๖. ระยะเวลาดำเนินโครงการ: ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓)

๗. เป้าหมายผลผลิตของโครงการและตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ

๗.๑ ผลผลิตโครงการ

ลำดับ	ผลผลิตของโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
๑	รายงานสรุปผลการดำเนินงานรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัดและหัดเยอรมันในกลุ่มเด็กอายุ ๑ - ๑๒ ปี ทั่วประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓	๑	เรื่อง

๗.๒ ตัวชี้วัดของโครงการ

ลำดับ	ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
๑	ความครอบคลุมการได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัดและหัดเยอรมันในกลุ่มเป้าหมาย	≥ ๙๕	ร้อยละ

๘. วงเงินงบประมาณโครงการ

รวมวงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๗๖,๔๐๘,๔๐๐.- บาท (เจ็ดสิบหกล้านสี่แสนแปดพันสี่ร้อยบาทถ้วน) แยกเป็น งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น กรมบัญชีกลาง ๕๔,๑๕๑,๗๐๐.- บาท (ห้าสิบสี่ล้านหนึ่งแสนห้าหมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) ดังนี้

๑) ค่าจัดหาวัคซีนและวัสดุอุปกรณ์

- วัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน (MMR) จำนวน ๑๓๔,๕๐๐ โด๊ส
- วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MR) จำนวน ๓๘๘,๐๐๐ โด๊ส

๒) ค่าวัสดุอุปกรณ์ Needle/Syringe

๓) ค่าจัดส่งวัคซีน

และขอรับการสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน (MMR) พร้อมค่าจัดส่ง จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ โด๊ส ในวงเงิน ๒๒,๒๕๖,๗๐๐.- บาท (ยี่สิบสองล้านสองแสนห้าหมื่นหกพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) จากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

๙. กิจกรรม...

๙. กิจกรรมการดำเนินงานในโครงการ

ลำดับ	กิจกรรม	ช่วงเวลา
๑	การรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน (MMR) แก่เด็กอายุ ๑ - ต่ำกว่า ๗ ปี	
	กลุ่มที่ ๑ พื้นที่เขตสุขภาพที่ ๑, ๒ และ ๕	กันยายน - พฤศจิกายน ๒๕๖๒
	กลุ่มที่ ๒ พื้นที่เขตสุขภาพที่ ๓, ๔, ๖, ๗, ๘, ๙, ๑๐, ๑๑, ๑๒ และ กรุงเทพมหานคร	มกราคม - มีนาคม ๒๕๖๓
๒	การรณรงค์ให้วัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MR) แก่เด็กอายุ ๗ - ๑๒ ปี พร้อมกันทุกจังหวัด	ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๒

๑๐. พื้นที่เป้าหมาย / สถานที่ดำเนินโครงการ

ชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนชั้นประถมศึกษาทั่วประเทศ ที่มีเด็กอายุ ๑ - ๑๒ ปี ที่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน หรือวัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MMR/MR) หรือ ได้รับไม่ครบตามเกณฑ์

๑๑. กลุ่มเป้าหมาย / ผู้ร่วมดำเนินการ

๑๑.๑ กลุ่มเป้าหมาย :

เด็กอายุ ๑ - ต่ำกว่า ๗ ปี ที่อยู่ในประเทศไทย ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติ ที่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน หรือวัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MMR/MR) หรือได้รับไม่ครบตามเกณฑ์ จำนวน ๒๓๑,๙๙๕ คน

เด็กอายุ ๗ - ๑๒ ปี ที่อยู่ในประเทศไทย ทั้งเด็กไทยและเด็กต่างชาติ ที่ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน หรือวัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมัน (MMR/MR) หรือได้รับไม่ครบตามเกณฑ์ จำนวน ๒๙๐,๑๘๖ คน

๑๑.๒ ผู้ร่วมดำเนินการ :

- กรมควบคุมโรค ได้แก่ กองโรคป้องกันด้วยวัคซีน สำนักระบาดวิทยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑ - ๑๒ สถาบันป้องกันควบคุมโรคเขตเมือง สำนักสื่อสารความเสี่ยงและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
- โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
- องค์การเภสัชกรรม
- กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
- กรมการแพทย์
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

๑๒.ประโยชน์...

๑๒. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อยกระดับภูมิคุ้มกันต่อโรคหัดและหัดเยอรมันในกลุ่มประชากรเด็กอายุ ๑ - ๑๒ ปี ให้สูงขึ้นเพียงพอต่อการป้องกันโรคและป้องกันการเสียชีวิตจากการป่วยด้วยโรคหัด

๒. เพิ่มระดับความครอบคลุมการได้รับวัคซีนป้องกันโรคหัด-คางทูม-หัดเยอรมัน หรือวัคซีนป้องกันโรคหัด-หัดเยอรมันในกลุ่มเป้าหมายให้ได้อย่างน้อยร้อยละ ๙๕ - ๑๐๐ โดยขยายการยกระดับภูมิคุ้มกันครอบคลุมเด็กต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งจะสามารถป้องกันการแพร่เชื้อมาสู่ประชาชนชาวไทยได้

๓. ลดอุบัติการณ์การเกิดโรคหัดของประเทศไทยและเพิ่มโอกาสในการที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายในการกำจัดโรคหัดตามที่ได้ให้คำมั่นไว้กับนานาชาติ

๑๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

(นายชนินันท์ สนธิไชย)
หัวหน้ากลุ่มประสานงานโครงการกำจัดกวาดล้างโรค
ตามพันธสัญญานานาชาติ กองโรคป้องกันด้วยวัคซีน

๑๔. ผู้เสนอโครงการ

(นางสาวสุชาดา เจียมศิริ)
ผู้อำนวยการกองโรคป้องกันด้วยวัคซีน

๑๕. ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย)
อธิบดีกรมควบคุมโรค